

1Sa 3,1-14 Milé sestry, milí bratři, minulou neděli jsme přemýšleli nad podobenstvím o rozsévačovi. Boží slovo je zde přirovnáno k zrnům, které padne na různé druhy půdy a podle toho přinese úrodu. Dneska máme před sebou biblický příběh z dávných dějin Božího lidu, na kterém můžeme vidět, jak klíčovou roli hrálo Boží slovo už tehdy. Je to také příběh o Božím slovu.

Hned na začátku jsou představeny dvě hlavní postavy tohoto příběhu. Mládenec Samuel a starý kněz Eli. A potom je hned charakterizovaná jejich doba právě na základě Božího slova: *„V těch dnech bylo Hospodinovo slovo vzácné, prorocké vidění nebylo časté.“* Vzácnost Hospodinova slova znamená, že bylo málo dostupné. Něco jako nedostatkové zboží, které jej dělá vzácným. Ten důvod, proč tomu tak bylo, proč tehdy bylo *Hospodinovo slovo vzácné*, není přímo uveden, ale něco můžeme vytušit na základě toho, kdo tehdy vykonával bohoslužbu.

Samuel byl ještě mládenec, doslova chlapec a kněz Elí už byl naopak stařec. V následující kapitole, která počítá s určitým časovým odstupem, je uvedeno, že Elimu bylo devadesát osm let (4,15). Oficiálními kněžími v té době byli Eliho dva synové. A v předchozí kapitole je popsáno, čeho všeho se dopouštěli a také to, že Eli nebyl schopen je usměrnit. Oni ho neposlouchali. Doslova je o nich napsáno, že se neznali k Hospodinu, neznali Hospodina, protože ho nechtěli znát (2,12).

O Elim čteme, že jeho oči byly slabé, utlumené (v. 2). Ekumenický překlad uvádí: *„oči mu začaly pohasínat“*. Slovo „pohasínat“, doslova „být slabý“, „být utlumený“, se opakuje na konci této části příběhu, opět ve vztahu k Elímu. Eli něco neutlumil, neoslabil. Neutlumil zlé jednání svých synů (v. 13). Nezakročil proti nim.

Eliho fyzická slabost ve vztahu k jeho čím na začátku příběhu, je vyjádřena stejným slovem jako jeho morální slabost ve vztahu k jeho synům na konci tohoto oddílu. Jako by to, že měl slabé oči, souviselo s tím, že nedokázal utlumit, oslabit zlo svých synů. Možná se tím naznačuje, že to nechtěl nebo nedokázal vidět. Přehlížel to zlé, co jeho synové dělají.

A tak máme v příběhu zajímavé postavy, starého a nevidoucího kněze, mladíčka Samuela, kterého Eli dobře vychovával a pak také dva špatně vychované kněze, kteří v tu dobu byli oficiálními vykonavateli kultu. Zneužívali své postavení a jejich hřích byl před Hospodinem nesmírně veliký (2,17).

Není divu, že v takové situaci je Hospodinovo slovo vzácné. Není, kdo by Hospodinovu slovu naslouchal, kdo by ho bral vážně. Ale situace zároveň není beznadějná a to je v příběhu vyjádřeno zajímavým obrazem: *„Boží kahan ještě nezhasl a Samuel ležel v Hospodinově chrámě, kde byla schrána Boží.“* (v. 3).

Slovo „kahan“ znamená také „svíce“ nebo „olejová lampa“. Takováto lampa měla ve svatyni hořet přes noc a zhasínala se až ráno. Čteme o ní ve 2. knize Mojžíšově: *„Přikážeš Izraelcům, aby ti přinášeli čistý vytlačený olivový olej ke svícení, aby bylo možno udržovat ustavičně svítící kahan. Ve stanu setkávání před oponou, která bude zakrývat svědectví, bude o něj pečovat Áron se svými syny před Hospodinem od večera do rána.“* (Ex 27,20-21).

Drobná poznámka o kahanu, který ještě nezhasl, blíže určuje čas děje. To, že kahan ještě nezhasl, znamená, že se příběh odehrává někdy nad ránem, ovšem ještě před svítáním. Ale zároveň nejde jen o bližší určení času. Zmínka o tom, že Boží kahan ještě nezhasl, má také symbolický význam. Protože světlo lampy je symbolem Božího slova. V knize Přísloví čteme: „*Vždyť příkaz je lampou a vyučování světlem...*“ (Př 6,23). Anebo známý verš ze žalmu 119: „*Svíce nohám mým jest slovo tvé a světlo stezce mé.*“ (v. 105)

Souvislost, ve které je uvedena zmínka o Božím kahanu, je velmi zajímavá: Nejdřív čteme, že „*Slovo Hospodinovo bylo vzácné*“. Pak, že „*Boží lampa ještě nezhasla*“ a potom, že „*Hospodin zavolal na Samuela*“. To vytváří velmi působivou literární kompozici prvních čtyř veršů našeho příběhu.

Světlo Božího slova bylo vzácné, ale ještě zcela nevyhaslo. Je tady totiž někdo, kdo bude i v té tehdejší duchovní temnotě schopen Boží slovo slyšet, kdo bude schopen na Boží oslovení správně zareagovat. A to je Samuel. Ale zatím je ještě mladý a s Božím slovem se ještě nesetkal. Ještě mu nebylo zjeveno (v. 7), ale to se právě nyní změní.

Slovo „*ještě ne*“ se zde vyskytuje hned třikrát. Vzbuzuje to očekávání změny, která má brzo nastat. A skutečně Samuel reaguje na Hospodinovo volání, slyší je, vyskočí a běží k Elimu. Je zajímavé, že poprvé k němu běžel, po druhé a po třetí už jenom jde, už asi tuší, že to bude ještě jinak, ale neuměl si to volání sám vysvětlit.

A tak se třikrát opakuje stejná situace, ve které se ukazuje, že Boží slovo, aby mohlo k někomu zaznít, tak vyžaduje připravenost je přijmout. Až když Samuel odpoví: „*Mluv, Hospodine, tvůj služebník slyší*“, tak Hospodin k němu promluví. To je myslím velmi zajímavý motiv tohoto příběhu. Dokud si Samuel myslí, že ho volá Eli, tak k němu Hospodin dále nepromlouvá. Dokud zaměňuje Boží a lidské volání, tak stále jen chodí k Elimu a nic se od Hospodina nedozví. Až když ví, že se jedná o Boží slovo a aktivně odpoví: „*Mluv, tvůj služebník slyší*“, tedy když zaujme postoj Božího služebníka a je připraven naslouchat, tak až tehdy k němu Hospodin promlouvá.

Je to o připravenosti naslouchat, protože Boží slovo může sdělovat také něco krajně nepříjemného. Může to být slovo soudu. Samuelovi se to jistě neposlouchalo dobře, bylo to něco, co se pak bál Elimu oznámit a Eli si musel vynutit, aby mu to Samuel řekl.

Klíčovým veršem tohoto příběhu jsou slova, která řekl Eli Samuelovi a která pak Samuel zopakoval, když slyšel Hospodinovo volání: „*Mluv, Hospodine, tvůj služebník slyší.*“ Hospodin chce své slovo sdělovat a na lidské straně je potřeba připravenost, ochota naslouchat a také odvaha, jak to vidíme u Samuela.

Na závěr této kapitoly o Samuelovi čteme: „*Samuel vyrůstal a Hospodin byl s ním. Nedopustil, aby některé z jeho slov padlo na zem.*“ (v. 19)

Hospodine, prosíme, aby i nás vedlo tvé slovo, aby se i pro nás stávalo světlem, které nám umožňuje správně se orientovat. Prosíme za ochotu naslouchat, připravenost i odvahu. Amen.